

I. EDITORIAL

ETICA ACORDĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ INTELIGENȚEI ARTIFICIALE

Av. Elena SÂRGHI¹
Luciana VIZITEU²

Abstract: *In an ever-changing technological landscape, can we extend the definition of creativity beyond the human being? Artificial intelligence has made significant progress in generating art and music, design, and innovative solutions. In this context, we ask ourselves whether artificial intelligence becomes a partner in the creative process or is just a simple passive tool. Can we attribute copyright or patent protection to a machine?*

Keywords: *artificial intelligence, copyright, patent, creativity, innovation*

Introducere

În contextul dezvoltării extrem de rapide a tehnologiei, societatea evoluează, iar multe instituții juridice suferă transformări imprevizibile. Legiuitorul este de multe ori apt doar să reacționeze, iar nu și să prevină, astfel încât să opereze o anumită adaptare a reglementării care să asigure o armonie între legislația incidentă și situația faptică existentă. Urmare a acestei evoluții, și dreptul trebuie să respecte un anumit tandem, întrucât o necorelare nu este benefică sub aspectul regimului juridic aferent acestor transformări.

Această realitate a vizat inclusiv drepturile de proprietate intelectuală, cu subcategoria drepturilor de autor și a celor de proprietate industrială, din ultima făcând parte mărcile, desenele și modelele industriale și brevetele de invenție. Factorul calificat de literatura de specialitate juridică drept „perturbator” este

¹ Avocat în Baroul Iași, masterandă Dreptul afacerilor, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

² Masterandă Dreptul afacerilor, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

acapararea întregului interes de către inteligența artificială, care este utilizată în scopul realizării fie a unor opere de artă, caz în care ne circumscriem dreptului de autor, fie pentru obiecte specifice dreptului de proprietate industrială, caz mai frecvent întâlnit în considerarea drepturilor patrimoniale care vin la pachet cu respectiva creație.

Există o serie de întrebări care privesc această intersectare dintre AI și proprietatea intelectuală, precum: „Legiuitorul oferă drepturile morale și patrimoniale mașinării sau creatorului acesteia?”, „Este etică acordarea acestor drepturi unui sistem automatizat care preia date și le generează sub altă formă?”, „Care este regimul juridic aplicabil încălcării drepturilor de către AI?”, „Cum este reglementată această problemă în celelalte state?”. Ne propunem să nu lăsăm aceste întrebări retorice, ci să le oferim un răspuns în cadrul acestei cercetări academice, pornind de la reglementare, continuând cu dreptul comparat și finalizând cu două ipoteze interesate din sfera dreptului de autor și a brevetului.

I. Cadrul normativ aplicabil

În vederea înțelegerii modului în care se raportează legiuitorul la valorificarea inteligenței artificiale în scopul generării unor obiecte ale drepturilor de proprietate intelectuală, considerăm oportună aprofundarea legislației incidente.

În acest sens, în plan internațional, Convenția de la Berna din 9 septembrie 1886 pentru protecția operelor literare și artistice³ nu prevede o definiție legală a conceptului de autor, ci doar se limitează la a reglementa cine beneficiază de protecție, la art. 3, respectiv: „autorii, resortisanți ai uneia dintre țările Uniunii, pentru operele lor, publicate sau nu; b) autorii care nu sunt resortisanți ai unei țări a Uniunii, pentru operele pe care le publică pentru prima dată într-una dintre aceste țări sau simultan într-o țară din afara Uniunii și dintr-o țară a Uniunii”.

Din această prevedere ar reieși că ar putea beneficia de protecție și persoanele juridice, întrucât termenul de „resortisant” cuprinde și această categorie de subiecți de drept, însă, în realitate, analizând anul adoptării acestui instrument internațional, reiese fără tăgadă că autorii convenției au avut în vedere exclusiv persoanele fizice⁴.

În privința dreptului asupra brevetului de invenție, Convenția de la Paris din 20 martie 1883⁵ este mult mai tranșantă, nelăsând loc de interpretări contrare, întrucât prevede expres că se bucură de astfel de drepturi circumscrise proprietății

³ Textul Convenției este disponibil la adresa online: <https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/54260>, accesată la data de 14.03.2025.

⁴ A.M. Turing, *I-Computer Machinery and Intelligence*, în *Mind*, vol. LIX, nr. 236/2010, pp. 433-460.

⁵ Textul Convenției este disponibil la adresa online: <https://www.osim.ro/images/DM/legislatie/Conventia-de-la-Paris-pentru-protectia-pi.pdf>, accesată la data de 14.03.2025.

industriale doar cetățenii statelor semnatare ale convenției, or este o certitudine juridică și terminologică aceea că doar persoanele fizice pot fi cetățeni.

În plan european, există o serie de acte normative în materia dreptului de autor, printre care enumerăm: Directiva privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, Directiva privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale, Directiva privind coordonarea anumitor norme referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu, Directiva privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, Directiva privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală, Directiva privind exercitarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, aplicabilă anumitor transmisii online ale organismelor de radiodifuziune și anumitor retransmisii ale programelor de televiziune și radio.

Este important de precizat aspectul că Directiva privind drepturile de autor impune două condiții pentru ca o creație să fie considerată o operă, anume: trebuie să fie o creație intelectuală originală și să fie prezentată sub forma unei manifestări recognoscibile (vizuală, auditivă și nu numai). Apreciem că se deschide o cutie a Pandorei doar prin descifrarea înțelesului de „creație intelectuală originală” și nivelul de creativitate de care ar trebui să dispună inteligența artificială pentru a beneficia de dreptul de autor, aspecte asupra cărora vom reveni în prezentarea ipotezelor de studiu.

În ceea ce privește brevetul de invenție, Regulamentul privind cooperarea consolidată în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet⁶ reglementează un drept asupra unui brevet obținut în conformitate cu Convenția Brevetului European, căruia i se acordă efect unitar la solicitarea titularului și asigură protecție uniformă în până în 25 de state membre ale UE, care, la rândul său, nu oferă o definiție termenului de inventator.

În schimb, art. 2 lit. g din Legea nr. 64/1991 definește inventatorul ca fiind „persoana care a creat invenția”, aspect din care reiese că doar persoana fizică poate fi inventator, întrucât invenția implică un act de creație intelectuală, care nu este specific unei mașinării⁷.

Concluzionând și respectând principiul simetriei incipit-final, Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor prevede la art. 3 că este autor persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera. Totodată, în cazurile expres prevăzute de lege, pot beneficia de protecția acordată autorului persoanele juridice și persoanele fizice, altele decât autorul. Din această dispoziție legală reiese distincția dintre autor și titularul dreptului de autor, întrucât autorul este creatorul, putând fi doar

⁶ Conținutul regulamentului poate fi lecturat la adresa online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1257>, accesată la data de 14.03.2025.

⁷ N.R. Dominte, *Dreptul proprietății intelectuale*, Editura Solomon, București, 2024, p. 412.

o persoană fizică, pe când titularul este cel care deține drepturile patrimoniale, singurele care sunt cesibile, putând fi deținute inclusiv de o persoană juridică în urma unei cesiuni⁸.

II. AI și drepturile de proprietate intelectuală în tabloul juridic internațional

II.1. Marea Britanie

Dorim să valorificăm metoda comparativă în prezentul studiu, realizând o prezentare paralelă între legislația Regatului Unit în materia proprietății intelectuale la confluența inteligenței artificiale și legislația altor state care au abordat această problematică.

În această ordine de idei, în Anglia, este recunoscută la nivel ministerial această dificultate de a găsi un echilibru între drepturile persoanei care a creat inteligența artificială cu rolul de a genera opere și drepturile autorului anterior, întrucât, în mod inevitabil, după cum vom arăta în analiza ipotezei din secțiunea următoare, AI scanează, stochează și reutilizează date pe care le reconfigurează, însă în același stil artistic, într-o altă lucrare.

Din acest punct de vedere, Guvernul a venit cu o propunere de lege prin care să fie creat un cadru normativ mai transparent și eficient în această materie⁹. Astfel, sunt definite modelele de instruire AI, sau *data mining*, care presupun extragerea de date utilizând opere cu drepturi de autor, iar în cazul în care acest proces implică o reproducere a operei protejate prin drepturi de autor, în conformitate cu legea drepturilor de autor, este necesară permisiunea unui proprietar de drepturi de autor, cu excepția cazului în care se aplică o excepție relevantă.

Problema reală este însă în identificarea distincției dintre „extragere” și „reproducere”, întrucât doar cea de a doua implică acordul autorului, întrucât intensitatea copierii este mai ridicată. Din nefericire, în legislația engleză nu sunt oferite criteriile exemplificative astfel încât să fie mai facilă delimitarea, ceea ce înseamnă că revine literaturii de specialitate rolul de a defini acești factori, iar instanței atribuția de a analiza toate circumstanțele situației de fapt, astfel încât să ofere o soluție legală și temeinică. Totodată, întrucât în sistemul *common law* precedentul judiciar are forța unui izvor de drept, sunt extrem de importante hotărârile instanțelor superioare în această materie, întrucât „dau startul” unor interpretări obligatorii pentru instanțele inferioare¹⁰.

⁸ P. Bello, *Creativity, the Turing Test*, în *Minds and Machines*, nr. 11/2001, p. 2.

⁹ Propunerea de lege este disponibilă la adresa online: <https://www.gov.uk/government/consultations/copyright-and-artificial-intelligence/copyright-and-artificial-intelligence>, accesată la data de 16.03.2025.

¹⁰ J. Ginsburg, *International Copyright and Neighbouring Rights*, Editura Oxford University Press, 2022, p. 359.

O altă problemă semnalată în Marea Britanie a fost aceea de a fi preluate imagini sau videoclipuri de pe internet, gratis, de către AI și transformarea acestora în creații, de pe urma cărora inventatorul AI să beneficieze de drepturi de autor. Deși este un aspect foarte relevant și actual, cu dificultate se găsește o soluție legală, întrucât aceste fotografii sunt distribuite în lanț, pe cale de consecință nu se mai identifică sursa exactă, deoarece pot fi salvate de un internaut și postate ca și cum ar fi făcute de acesta, iar fotografii real să nu cunoască faptul că în altă parte a globului cineva a pretins că este autorul ei.

De asemenea, conform art. 9 alin. (3) din Copyright, Design and Patents Act, „*In the case of a literary, dramatic, musical or artistic work which is computer-generated, the author shall be taken to be the person by whom the arrangements necessary for the creation of the work are undertaken*”¹¹. Altfel spus, inteligența artificială nu reprezintă decât un instrument util în crearea operei de către unul sau mai mulți autori, ființe umane, exact ca un aparat de fotografiat utilizat pentru a immortaliza anumite creații, fără însă a avea un aport la o nouă creație.

Cu alte cuvinte, legislația din Regatul Unit, deși reglementează această situație a operelor de artă pe internet, nu oferă soluții reale, singura acțiune pe care o poate avea autorul este una de drept comun, prin care solicită instanței încetarea încălcării drepturilor de autor și despăgubiri. Cert este că pentru a fi preluate opere, chiar dacă se regăsesc pe internet, creatorul inteligenței artificiale trebuie să solicite acordul expres al autorului.

În aceeași ordine de idei, în legislația irlandeză, „*computer-generated*” este definită ca fiind „*in relation to a work, means that the work is generated by computer in circumstances where the author of the work is not an individual*” în Copyright and Related Rights Act¹².

Din acest punct de vedere, în Anglia și Irlanda nu este recunoscută creația inteligenței artificiale, întrucât nu reprezintă un minim de efort creator, o amprentă a personalității autorului, nici măcar în parametrii realizării inteligenței artificiale.

Însă, în SUA există o altă paradigmă, anume aceea a doctrinei *fair use*, care reprezintă o limită a dreptului de autor de care poate beneficia chiar inteligența artificială, care presupune că poate fi utilizată o operă care se bucură de drepturi de autor, cu respectarea a unor minime condiții, precum: scopul și caracterul utilizării, adică să nu fie una comercială, ci personală, natura operei protejate prin drepturi de autor, în sensul canalului de divulgare, dacă era accesibilă tuturor sau nu, cu anumite restricții precum plata unei taxe pentru a fi vizualizată etc., cantitatea de muncă utilizată, adică aportul inteligenței artificiale în propria creație, și, în final, efect asupra pieței potențiale a lucrării, dacă a avut un impact benefic sau nu¹³.

¹¹ www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/9, accesat la data de 15.03.2025.

¹² <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2000/act/28/section/2/enacted/en/html#sec2>, accesat la data de 15.03.2025.

¹³ <https://www.copyright.gov/fair-use/>, accesat la data de 15.03.2025.

Important de menționat este că nu se solicită acordul autorului pentru a beneficia de această limită, iar creația este ocrotită, la rândul său de drept de autor. Singura problemă este incertitudinea unei acțiuni în instanță intentată de către autor pentru încălcarea drepturilor.

II.2. Africa

Pentru ca o creație să fie protejată prin drepturi de autor sau brevet, în majoritatea țărilor africane regula este că trebuie să existe un autor uman. OAPI (Organizația Africană pentru Proprietate Intelectuală), formată din 17 state francofone, și ARIPO (Organizația Regională Africană de Proprietate Industrială), formată din 21 de state majoritar anglofone, coordonează politicile regionale privind drepturile de proprietate intelectuală, dar nici una nu a emis încă reglementări clare pentru inteligența artificială. Ambele organisme lucrează încă pe baza conceptelor tradiționale de creație umană, fără adaptări explicite pentru AI.

Africa de Sud și controversatul caz DABUS reprezintă o excepție notabilă: în 2021, a devenit prima țară din lume care a acordat un brevet, recunoscând calitatea de inventator pentru un sistem de inteligență artificială. DABUS („Device for the Autonomous Bootstrapping of Unified Sentience”) este un sistem de inteligență artificială creat de Stephen Thaler, un inventator american, care a fost programat să genereze idei noi fără intervenție umană directă, practic „creează” în mod autonom concepte inovative. DABUS a generat două invenții: un recipient alimentar, o cutie cu formă specială pentru o manipulare și o depozitare mai eficientă și un dispozitiv de semnalizare luminescentă destinat salvării vieților în situații de urgență. Thaler nu a pretins că el a inventat aceste lucruri, ci a susținut că lui DABUS ar trebui să i se recunoască calitatea ca inventator, iar el să dețină dreptul de exploatare ca proprietar al sistemului de inteligență artificială. De asemenea, Thaler a argumentat că legislația trebuie interpretată flexibil, astfel încât să țină cont de realitățile tehnologice noi¹⁴.

Cererile de brevet DABUS au fost respinse de Oficiul de Proprietate Intelectuală din Regatul Unit, Oficiul European de Brevete și Oficiul de Brevete și Mărci Comerciale al Statelor Unite, dar Dr. Thaler a depus o cererea de brevet și la CIPC (Companies and Intellectual Property Commission), instituția națională a Africii de Sud responsabilă cu brevetele.

Actele normative incidente în speța DABUS au Legea privind brevetele din Africa de Sud nr. 57 din 1978, care nu conține o definiție expresă pentru noțiunea de „inventator” și Regulile administrative ale Companies and Intellectual Property Commission. Acestea stabilesc procedura de examinare formală a cererilor de brevet. Procedura nu presupune o examinare de fond privind validitatea invenției

¹⁴ T. F. Ward, *DABUS, An Artificial Intelligence Machine, Invented Something New and Useful, but the USPTO is not Buying It*, 75 *Maine Law Review*, Vol. 71, Nr. 1 (2023), p. 81.

sau identitatea inventatorului, dacă cererea este corectă din punct de vedere al condițiilor de formă. Așadar, autoritățile sud-africane au acordat brevetul pentru că cererea era completă formal, decizia fiind mai mult un rezultat procedural și nu o recunoaștere oficială a faptului că AI poate avea personalitate juridică.

Decizia privind DABUS a deschis o cutie a Pandorei. Ca urmare a acesteia, Comisia pentru Proprietate Intelectuală sud-africană a început să consulte experți pentru o posibilă reformă legislativă care să reglementeze clar rolul inteligenței artificiale. Se discută despre posibilitatea unui model hibrid: inteligența artificială să aibă statutul unui „co-inventator”, unui generator de idei, iar drepturile patrimoniale care rezultă din acordarea protecției aparțin unei persoane fizice sau juridice.

Alte țări, precum Kenya și Nigeria explorează posibilități de modernizare ale dreptului proprietății intelectuale în materia AI, dar sunt în faze incipiente. În Kenya, noul proiect de lege privind proprietatea intelectuală, în dezbatere din anul 2024, încearcă să includă mențiuni despre creații generate „automatizat”. Se discută despre necesitatea unei implicări creative umane minime pentru ca o invenție AI să beneficieze de protecție.¹⁵ În Nigeria, Comisia Națională de Proprietate Intelectuală lucrează la o strategie națională privind AI, având în vedere faptul că Nigeria vrea să devină un hub digital pentru Africa de Vest. Totuși, există dezbateri în sensul în care un sistem AI este considerat doar un instrument, iar autorul sau inventatorul poate fi doar persoana sau compania care controlează sistemul.¹⁶

Așadar, în Africa, inteligenței artificiale nu i se recunoaște statutul de autor sau de inventator în mod legal, cu excepția unei situații limitate în Africa de Sud, iar majoritatea statelor mențin abordarea tradițională în care numai ființele umane pot fi inventatori sau autori. Cu toate acestea, există o presiune în creștere pentru reformă, dar este nevoie de timp și consens pentru a adapta legislațiile.

III. Ipoteza drepturilor de autor

În încercarea de exemplificare a manierei în care inteligența artificială beneficiază sau nu de drepturi de autor, vom oferi câteva cazuri concrete de acest fel, prin care descriem mecanismul de operare al tehnologiei în artă, cu aspectele etico-juridice.

Astfel, recent, o imprimantă inteligentă a generat un portret, intitulat „The Next Rembrandt”, în stilul marelui pictor olandez. Această imprimantă pictează cu

¹⁵ M. Kang'ethe, *Me, Myself, and A.I.: Should Kenya's Patent Law Be Amended to Recognise Machine Learning Systems as Inventors*, *Strathmore Law Review*, Vol. 8, Issue 1 (2023), p. 88.

¹⁶ E. Adaka, I. A. Olubiyi, *Lessons for Nigeria: Determining Authorship and Inventorship of Artificial Intelligence Generated Works*, *Journal of Intellectual Property and Information Technology Law*, Vol. 2 No. 1 (2022), p. 25.

ajutorul algoritmilor ce au trecut printr-un proces de învățare prin scanarea a 346 dintre tablourile realizate de Rembrandt. Portretul creat de imprimantă însumează 148 milioane de pixeli, fiind creat pe baza a 168.263 fragmente din operele lui Rembrandt, stocate într-o bază de date special configurată. Chiar dacă programatorii setează parametrii, rezultatul este generat însuși de către programul pentru calculator, denumit rețea neuronală, printr-un proces similar celui de gândire a ființei umane. Și totuși, inteligența artificială a generat acest nou portret prin imitare¹⁷.

Aceste aplicații numite „*creative avatars*” au început să fie din ce în ce mai active în prezent, imitând stiluri artistice celebre, precum William Shakespeare și Agatha Christie. În acest sens, aplicația Brutus scrie povești utilizând operele existente, iar Aaron pictează. Modalitatea în care aceste aplicații generează prin imitație oferă veridicitate definiției potrivit căreia inteligența artificială nu reprezintă un substitut al inteligenței umane, pentru că, deși depășește ființa umană prin capacitatea de a efectua calcule și conexiuni, nu reușește să atribuie un sens, ci doar dublează ceea ce înregistrează¹⁸.

Este relevant de menționat testul Lovelace, potrivit căruia, tot prin jocul imitației, se relevă că inteligența artificială, reprezentată de Brutus, spre exemplu, nu creează povești, ci generează texte pe baza unei capacități generative formulate de specialiști, ființe umane. Pentru a se trece acest test, este necesar ca inteligența artificială să dobândească o autonomie ce depășește limitele cauzalității obișnuite și ale matematicii¹⁹.

Finalizând această ipoteză, autorul artificial nu este considerat autor, însă, dacă ceea ce generează, în considerarea unei evoluții neașteptate a tehnologiei, va avea un impact deosebit în lumea artistică, drepturile de autor vor aparține creatorului inteligenței artificiale²⁰.

IV. Ipoteza brevetului

Progresele AI vor contribui din ce în ce mai semnificativ la procesele de invenție, estompând liniile contribuției inventive și ridicând întrebarea dacă inteligența artificială ar trebui considerată un co-inventator sau poate chiar un inventator unic. Industria are nevoie de certitudine și predictibilitate, iar legiuitorii din întreaga lume ar trebui să aibă o strategie pentru viitorul inevitabil în care capacitățile avansate ale inteligenței artificiale vor genera din ce în ce mai multe provocări pentru regimul juridic actual al brevetelor. Deși direcția unor astfel de actualizări nu va fi clară până când capacitățile și aplicarea viitoarelor tehnologii

¹⁷ A. Gaudamuz, *Artificial intelligence and Copyright*, în WIPO Magazine, nr. 5/2017, pp. 14-19.

¹⁸ M. Benasayag, *Humans, not machine create meaning*, The UNESCO Courier, iulie 2018, p. 15.

¹⁹ N. Selvadurai, *Reconsidering creativity*, în JIPLP, vol. 13, nr. 7/2021, p. 539.

²⁰ F. Vehar, *I am afraid you cant be an author (for now)*, în JIPLP, vol. 15, nr. 9/2020, pp. 721-722.

AI nu vor fi evaluate cu precizie, trebuie să analizăm cât mai atent informațiile pe care le avem pentru a reduce timpul de răspuns la o schimbare bruscă de paradigmă în ceea ce privește invențiile și inteligența artificială sau alte probleme care ar putea necesita atenție urgentă.

Ipoteza brevetului pentru invențiile generate de AI depinde în primul rând de cum definim „inventatorul”: dacă insistăm că trebuie să fie o persoană, brevetul va aparține omului; dacă permitem recunoașterea AI ca inventator, drepturile ar trebui atribuite proprietarului AI. Știm că legile actuale privind brevetele nu reglementează aceste scenarii, dar există trei mari ipoteze teoretice care au fost discutate de juriști.

Modelul tradiționalist susține că sistemul de inteligență artificială poate ajuta la crearea invenției, dar omul este cel care ghidează procesul, setează obiectivele și selectează rezultatele, prin urmare numai ființele umane pot fi considerate inventatori. Legislațiile din SUA, Europa și UK urmează acest model.

Conform modelului DABUS, menționat mai sus, sistemul de inteligență artificială este autorul invenției, dar nu poate deține drepturi, așa că proprietarul sau dezvoltatorul sistemului dobândește automat dreptul asupra invenției.

Modelul Res Nullius presupune faptul că brevetul este un stimulent pentru creativitatea umană, dacă lipsește contribuția umană, nu există justificare morală sau economică pentru acordarea unui monopol. Dacă o creație este realizată în mod autonom de o AI, fără implicare umană semnificativă, atunci acea creație nu poate fi brevetată și rămâne fără proprietar, adică intră direct în domeniul public, fiind liberă pentru oricine să o folosească fără restricții. Creațiile AI sunt tratate similar cu descoperirile științifice²¹ (ex. o specie nouă de plantă găsită în natură).

Nu există dubii în privința faptului că AI joacă un rol din ce în ce mai important în procesul inventiv pentru multe industrii. Dacă companiile care folosesc AI pentru a genera invenții nu pot obține protecție prin brevet, vor fi descurajate să investească într-o astfel de tehnologie? Dacă nu sunt dispuși să investească în AI, va pierde lumea invenții care ar putea salva vieți și care vor fi imposibil de inventat de oameni fără ajutorul ei?²²

Dacă ne gândim la condițiile clasice de brevetare, noutatea, activitate inventivă și aplicabilitate industrială, nu putem să nu recunoaștem că inteligență artificială, cu precizia și capacitățile impresionante, ar putea respecta toate aceste criterii mai bine decât un om.

Niciun model nu este perfect, fiecare are implicații economice, juridice și etice diferite. Ascensiunea mașinilor inventive este inevitabilă și rămâne de văzut dacă legiuitorii vor recunoaște AI în același mod în care legile recunosc în prezent ingeniozitatea umană.

²¹ H. Sun, *Artificial Intelligence Inventions*, Florida State University Law Review Vol. 61 (2023), p. 107.

²² T. F. Ward, *DABUS, An Artificial Intelligence Machine, Invented Something New and Useful, but the USPTO is not Buying It*, 75 Maine Law Review, Vol. 71, Nr. 1 (2023), p. 74.

Concluzii

Acordarea dreptului de autor sau a dreptului de brevet unei entități non-umane, inteligența artificială, ridică întrebări importante despre natura creativității, originalității, responsabilității și recompensării muncii. Etica acordării drepturilor de proprietate intelectuală inteligenței artificiale nu este doar o problemă juridică, ci este o problemă complexă, interdisciplinară, care necesită o reflecție constantă. Un cadru legal nou trebuie să reflecte nu doar noile realități tehnologice, ci și valorile pe care societatea dorește să le protejeze.

Analiza comparativă evidențiază importanța contextului cultural, economic și social în modelarea răspunsurilor juridice la provocările aduse de tehnologia emergentă. Marea Britanie prioritizează protejarea cadrelor tradiționale ale proprietății intelectuale. Deși este una dintre puținele țări care reglementează explicit operele generate de computere, preferă să păstreze echipa de oameni (programatori, artiști, specialiști) care au creat algoritmul și au dirijat procesul, ca punct de referință. Africa de Sud adoptă o viziune inovatoare și flexibilă. Cazul *Thaler v. Commissioner of Patents* a marcat o premieră mondială prin decizia DABUS, dar aceasta a fost luată în context administrativ și este foarte controversată din punct de vedere juridic. Africa se află într-un moment critic: poate alege să copieze modelele occidentale sau să inoveze și să creeze un cadru legal propriu pentru inteligența artificială. Cazul DABUS a fost scânteia care a pornit această reflecție, dar încă nu există o direcție clară și uniformă pe continent.

Este necesar să luăm în considerare că recunoașterea AI ca autor sau inventator ar putea afecta echilibrul dintre stimularea inovației tehnologice și protecția creativității umane în fața inovației automatizate. Operele complet generate de AI, fără intervenție umană substanțială, sunt controversate în ce privește posibilitatea de a beneficia de protecție juridică.

Acordarea drepturilor de proprietate intelectuală inteligenței artificiale nu poate fi privită în mod izolat, ci trebuie abordată într-un cadru integrativ, care să țină cont de echilibrul dintre promovarea inovării tehnologice și protecția valorilor fundamentale ale societății umane. Viitorul reglementării în acest domeniu va depinde de capacitatea statelor de a articula soluții juridice echitabile, sustenabile și etice, într-un peisaj tehnologic în continuă transformare.

Bibliografie

- E. Adaka & I. A. Olubiyi, *Lessons for Nigeria: Determining Authorship and Inventorship of Artificial Intelligence Generated Works*, *Journal of Intellectual Property and Information Technology Law*, Vol. 2 No. 1 (2022), pp. 15-48.
- P. Bello, *Creativity, the Turing Test*, în *Minds and Machines*, nr. 11/2001.

- M. Benasayag, *Humans, not machine create meaning*, The UNESCO Courier, iulie 2018.
- N.R. Dominte, *Dreptul proprietății intelectuale*, Editura Solomon, București, 2024.
- A. Gaudamuz, *Artificial intelligence and Copyright*, în WIPO Magazine, nr. 5/2017.
- J. Ginsburg, *International Copyright and Neighbouring Rights*, Editura Oxford University Press, 2022.
- M. Kang'ethe, *Me, Myself, and A.I.: Should Kenya's Patent Law Be Amended to Recognise Machine Learning Systems as Inventors*, *Strathmore Law Review*, Vol. 8, Issue 1 (2023), pp.73-102.
- C. Mhangwane & D. Cochrane, *DABUS, the rise of the inventive machines*, Spoor & Fisher, January 2023.
- W. Samore, *Artificial Intelligence and the Patent System: Can a New Tool Render a Once Patentable Idea Obvious*, *Syracuse Journal of Science and Technology Law*, Vol. 29, 2013, pp. 113-142.
- N. Selvadurai, *Reconsidering creativity*, în *JIPLP*, vol. 13, nr. 7/2021.
- H. Sun, *Artificial Intelligence Inventions*, *Florida State University Law Review* Vol. 61 (2023), pp. 61-122.
- A.M. Turing, *I-Computer Machinery and Intelligence*, în *Mind*, vol. LIX, nr. 236/2010.
- F. Vehar, *I am afraid you cant be an author (for now)*, în *JIPLP*, vol. 15, nr. 9/2020.
- T. F. Ward, *DABUS, An Artificial Intelligence Machine, Invented Something New and Useful, but the USPTO is not Buying It*, *75 Maine Law Review*, Vol. 71, Nr. 1 (2023), pp. 72-100.